

IGRANJE S DJECOM KAO PROFESIONALNA KOMPETENCIJA VASPITAČA U SAVREMENOM PREDŠKOLSKOM KONTEKSTU

Aleksandra Šindić¹

(Pribišev Beleslin, T. (2025). *Igranje sa decom: profesionalna kompetencija vaspitača*. Filozofski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.)

Naučna monografija prof. dr Tamare Pribišev Beleslin „Igranje s decom: profesionalna kompetencija vaspitača“ bavi se jednom od najvažnijih i istovremeno najosjetljivijih tema savremenog predškolskog vaspitanja i obrazovanja – igrom. Autorka igru sagledava ne samo kao prirodnu dječju aktivnost ili razvojnu kategoriju, već i kao složen relacijski i profesionalni prostor u kojem se oblikuju pedagoški odnosi, vaspitačeva uloga, kao i profesionalni identitet.

¹ Aleksandra Šindić je doktor pedagoških nauka i redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci. E-adresa: aleksandra.sindic-radic@ff.unibl.org

Knjiga se pojavljuje u vremenu kada se u predškolskim ustanovama sve jasnije osjećaju konfrontacije između dvije tendencije: s jedne strane insistiranja na „pripremi za školu“, standardizaciji i ranim akademskim očekivanjima, a s druge strane nastojanja da se očuva igra kao temeljni način učenja i razvoja u ranom djetinjstvu. Upravo zato ova monografija ima i naučnu i stručnu vrijednost, jer argumentovano pokazuje da igranje vaspitača s djecom nije dodatak praksi niti „slobodno vrijeme“, već profesionalna kompetencija koja zahtijeva znanje, refleksiju i osjetljivost na dječju perspektivu.

Monografija je strukturisana tako da čitaoca vodi od teorijskog i konceptualnog okvira, preko razrade ključnih pojmova, do empirijskog dijela i zaključnih razmatranja. U prvom dijelu autorka postavlja teorijske temelje, razmatrajući različite pristupe igri u pedagogiji i psihologiji, kao i promjene u razumijevanju igre kroz istoriju predškolskih institucija. U narednim poglavljima fokus se pomjera na vaspitača i na njegovu ulogu u dječjoj igri. Posebno mjesto zauzima koncept „igrovnosti vaspitača“, koji autorka razvija kao centralni doprinos monografije. U empirijskom dijelu autorka se oslanja na kvalitativni istraživački pristup, analizirajući iskustva, percepcije i pedagoške dileme vaspitača u odnosu na igru i igranje s djecom. U završnom dijelu knjige iznose se implikacije za inicijalno obrazovanje i stručno usavršavanje vaspitača, kao i zaključci koji povezuju teoriju, praksu i savremeni institucionalni kontekst. Takva organizacija knjige doprinosi jasnoći teksta i omogućava da monografija bude istovremeno čitljiva i naučno utemeljena, pri čemu autorka uspijeva da poveže različite nivoe analize: teorijski, empirijski i praktični.

Jedna od važnih vrijednosti monografije ogleda se u snažnom teorijskom okviru. Autorka pokazuje da se savremene rasprave o igri ne mogu razumjeti bez sagledavanja promjena u pedagoškim paradigmatama, vrijednostima i očekivanjima društva. U tom smislu, igra se ne tretira kao izolovan fenomen, već kao praksa koja se odvija unutar institucije i kulture.

U teorijskom dijelu monografije autorka se oslanja i na klasične i na savremene pristupe. U istorijskom smislu, u tekst su uključeni uvidi koji ukazuju na značaj ranih pedagoških ideja o djetinjstvu i igri, uključujući i one Fridriha Frebela (Friedrich Fröbel). Posebno je značajno što se autorka ne zadržava u okviru jedne teorijske škole, već gradi dijalog između razvojnih, sociokulturnih i savremenih kritičkih pristupa. Sociokulturna perspektiva, oslonjena na teorije Vigotskog i Lurije, zauzima važno mjesto u monografiji,

jer omogućava razumijevanje igre kao procesa koji se odvija u odnosima i u kulturi, a ne samo u unutrašnjem svijetu djeteta. Ovakvo polazište ujedno omogućava da se igra posmatra kao prostor u kojem se odvija učenje, komunikacija, pregovaranje i zajedničko stvaranje značenja. Autorka u tekst uključuje i savremene koncepte koji nastoje povezati igru i učenje, pri čemu igra nije suprotstavljena učenju, već se prepoznaje kao njegov ključni medij. U tom smislu, u monografiji se prepoznaje i kritički odnos prema tendencijama da se igra instrumentalizuje i svede na metod za postizanje unaprijed definisanih ishoda. Autorka argumentuje da takav pristup može osiromašiti igru i potisnuti njenu kreativnu, socijalnu i emocionalnu vrijednost. Pritom se oslanja na radove savremenih istraživača i pedagoških autora poput Elizabete Vud, Merilin Flir, Indgrid Pramling Samuelson, Eve Johanson i Gunile Dalberg (Elizabeth Wood, Marilyn Fleer, Ingrid Pramling Samuelsson, Eva Johansson i Gunilla Dahlberg), koji pružaju teorijsku osnovu za sagledavanje igre kao profesionalnog, relacijskog i kulturnog fenomena u savremenom predškolskom kontekstu.

Najoriginalniji doprinos monografije nalazi se u njenom centralnom konceptu - igri kao profesionalnom prostoru vaspitača. Autorka uvjerljivo pokazuje da je u predškolskom kontekstu igra istovremeno dječja aktivnost, kulturna praksa, pedagoška situacija i profesionalno djelovanje vaspitača. Time se monografija uključuje u savremene tokove koji naglašavaju da igra u instituciji nije „neutralna“, već da se u njoj prepliću vrijednosti, očekivanja, institucionalne norme i pedagoški izbori. Posebno značajan dio monografije čini razrada pojma „igrovnosti vaspitača“. Autorka ovaj koncept ne preuzima nekritički iz psihologije ličnosti, već ga pedagoški transformiše: igrovnost vaspitača nije samo individualna crta, već kompetencija koja se ostvaruje u odnosu s djecom i u profesionalnom kontekstu. Ona se, prema autorkinom pristupu, gradi kroz iskustvo, refleksiju i sposobnost da se u igri istovremeno prepoznaju dječje potrebe, dječja perspektiva i pedagoške mogućnosti.

Ovaj koncept posebno je relevantan u savremenoj predškolskoj praksi, gdje se od vaspitača često očekuje da balansira između različitih uloga: organizatora prostora, posmatrača, podržavaoca, saradnika, ali i odgovorne osobe koja mora voditi računa o sigurnosti, pravilima i institucionalnim zahtjevima. Monografija pokazuje da se vaspitačeva profesionalna kompetencija u igri ne svodi na tehniku ili metodu, već na složenu sposobnost pedagoškog pozicioniranja.

Monografija se posebno bavi pitanjem na koji način vaspitač učestvuje u dječjoj igri, i kada je njegova intervencija podržavajuća, a kada remeteća. Ova tema predstavlja jednu od ključnih dilema savremene pedagogije igre, jer se u praksi često javljaju dva ekstrema: vaspitač koji se u igru ne uključuje (da je ne bi „pokvario“) i vaspitač koji igru preuzima, oblikuje i kontroliše. Autorka se zalaže za nijansiraniji pristup, u kojem vaspitač ne bira između pasivnosti i dominacije, već razvija sposobnost da prepozna trenutak kada treba da se pridruži, podrži, postavi okvir ili se povuče. Ovakav pristup naglašava profesionalnu procjenu i refleksiju, a ne rigidne recepte. U tom smislu, monografija ukazuje da kvalitet igre u institucionalnom kontekstu zavisi od sposobnosti vaspitača da balansira između dječje inicijative i pedagoške odgovornosti.

Monografija ne ostaje na nivou individualnog djeteta i individualnog vaspitača, već igru posmatra kao socijalnu dinamiku unutar grupe. U tom prostoru razvijaju se odnosi, pregovaranje, saradnja, rješavanje konflikata, kao i emocionalna sigurnost. Autorka naglašava da igra predstavlja ključnu aktivnost u kojoj se grade socijalne kompetencije, pripadnost i osjećaj zajedništva. Važan doprinos monografije je i u tome što se igra ne idealizuje. Ona se prikazuje kao kompleksan proces koji može uključivati konflikte, isključivanje, pregovore i različite oblike moći. Ovakav pristup je naročito značajan, jer pokazuje da je igra u predškolskoj ustanovi istovremeno prostor slobode, ali i prostor u kojem se ogledaju društveni odnosi, norme i institucionalni okviri.

Empirijski dio monografije zasnovan je na kvalitativnom istraživanju, što je metodološki opravdano s obzirom na to da se istražuje fenomen igre kao iskustvene, relacijske i kontekstualne prakse. Autorka koristi pristupe posmatranja, intervjuua i kvalitativne analize, pri čemu se u monografiji prepoznaje savremena metodološka osjetljivost prema istraživanjima u predškolskom kontekstu.

Posebno je značajno što se empirijski dio ne posmatra kao puko „dodavanje podataka“, već kao integralni dio argumentacije. Autorka kroz analizu iskustava vaspitača prikazuje kako se profesionalna kompetencija za igranje s djecom oblikuje u realnim pedagoškim situacijama, gdje su prisutne dileme, ograničenja, institucionalni zahtjevi i različite interpretacije uloge vaspitača. Rezultati istraživanja dali su mogućnost jasnijeg sagledavanja strukture profesionalne kompetencije za igranje, omogućujući da se razvije polazni fond kontekstualizovanog saznanja o ovoj problematici u na-

šim uslovima. U empirijskom istraživanju iskristalisale su se dimenzije ove profesionalne kompetencije iz perspektive naših vaspitača, koje mogu da se razmatraju kroz tri međusobno povezana aspekta: vrijednosni, aspekt znanja i stručnih vještina, i aspekt ličnosti vaspitača. Sve dimenzije ove kompetencije ogledaju se u jasnog poštovanju dečije igre kao autentične aktivnosti, kojoj se priznaje i profesionalno vrednuje njena razvojna, pedagoška i socio-kulturološka vrijednost.

Monografija uključuje i savremene izazove koji utiču na razumijevanje igre u današnjem društvu. Autorka pokazuje da pedagogija igre ne može ostati zatvorena u tradicionalnim okvirima, jer se i kultura djetinjstva mijenja. Digitalna igra, tehnologija i promjene u načinu dječjeg odrastanja postaju realnost savremenog predškolskog konteksta. Ovaj dio monografije je posebno značajan jer ukazuje da igra više nije isključivo „analogna“ i fizička, već sve više uključuje digitalne objekte, medije i nove oblike simboličke interakcije. Time autorka dodatno potvrđuje da se profesionalna kompetencija vaspitača mora razvijati u skladu s promjenama savremenog svijeta.

Posebna vrijednost monografije nalazi se u dijelu koji se bavi implikacijama za inicijalno obrazovanje i kontinuirano stručno usavršavanje vaspitača. Autorka zagovara refleksivni model obrazovanja, u kojem se studenti podstiču da uče kroz iskustvo, posmatranje i analizu autentičnih pedagoških situacija. U tom smislu, monografija jasno pokazuje da se profesionalne kompetencije ne razvijaju kroz apstraktno znanje, već kroz situaciono učenje i refleksiju. Ovakav pristup posebno je važan kada se govori o igri, jer igranje s djecom zahtijeva emocionalnu prisutnost, pedagošku osjetljivost i sposobnost fleksibilnog reagovanja u nepredvidivim situacijama.

Monografija se uklapa i u šire evropske diskusije o kvalitetu predškolskog vaspitanja i obrazovanja, pri čemu igra postaje ne samo pedagoški sadržaj, već i indikator kvaliteta odnosa, atmosfere i profesionalnog identiteta vaspitača.

Knjiga može biti posebno korisna vaspitačima koji u praksi osjećaju dileme oko uključivanja u dječju igru, kao i studentima kojima je potreban savremen i teorijski utemeljen okvir za razumijevanje profesionalne uloge vaspitača u igri. Takođe, monografija može poslužiti kao vrijedno polazište za istraživače koji se bave pedagogijom igre, profesionalnim razvojem vaspitača i savremenim konceptima ranog obrazovanja.

Monografija „Igranje s djecom: profesionalna kompetencija vaspitača“ predstavlja ozbiljno, teorijski i metodološki utemeljeno djelo, koje se

ističe aktuelnom i savremenom temom, jasnoćom argumentacije i pojmovnom konzistentnošću.

Njen bitan doprinos je u tome što se igra i igrovnost ne posmatraju kao izolovani pedagoški fenomeni, već kao relacijska praksa i profesionalna kompetencija vaspitača. Time autorka doprinosi redefinisaju igre u institucionalnom kontekstu i nudi okvir koji je relevantan i za istraživače i za praktičare.

Posebno treba istaći originalnost pojma „igrovnosti vaspitača“, koji monografija razvija kao konceptualni most između teorija odrasle igrovnosti i pedagoških teorija igre u ranom djetinjstvu. Knjiga ima i izrazitu stručnu vrijednost, jer nudi jasne implikacije za obrazovanje vaspitača i stručno usavršavanje, kao i potencijal da utiče na promjene pedagoške prakse u pravcu pedagogije zasnovane na igri, dijalogu i refleksiji.

U savremenom društvu, u kojem se predškolske ustanove suočavaju s izazovima standardizacije i ranog akademizma, ova monografija dolazi kao snažan argument u korist profesionalnog razumijevanja igre: igre koja nije samo aktivnost djeteta, već i pedagoški odnos, profesionalni izbor i kompetencija vaspitača.